

Autobiografiske Optegnelser af Etatsraad Lauritz Foss.

I Uddrag meddelte af Vilh. Foss.

Forfatteren til nedenstaaende Optegnelser er i Forvejen i dette Tidsskrift (3die Bind) repræsenteret ved nogle af ham forfattede, gennem Fr. Barfod meddelte livligt skrevne Erindringer om Steen Steensen Blicher, som desuden i den seneste Tid ere aftrykte i Jeppe Aakjærs Bog om Blichers Livstragedie, ledsagede af et Portræt af Foss.

Da Barfod i Indledningen til nævnte Meddelelser meddeler flere biografiske Data om Foss, skal med Henvisning dertil her kun noteres, at Foss fødtes d. 15 Dec. 1787 og døde 13. Sept. 1875. Hans sidste Embede var som Borgmester og Byfoged i Roskilde, hvorfra han tog Afsked 1857, medens han samtidigt udnævntes til Etatsraad.

Forf. har først begyndt paa at nedskrive sine Erindringer i en sen Alder, og et Ark af Manuskriptet bærer Aarstallet 1869. Trods sine 82 Aar har han været i Besiddelse af en sjælden Hukommelse og med Klarhed og ikke uden Lune skildret saavel Smaatræk fra sin Barndom, som interessante Oplevelser og Bekjendtskaber med fremragende Personligheder senere. Optegnelserne, som imidlertid kun ere førte til 1814, gengives her efter den Afskrift, som besiddes af Meddeleeren, der er en af hans Sønesønner.

Min Faders Omsorg og Kjærlighed for sine Børn var umiskjendelig. Omendskjøndt han ofte var stræng og straffede maaske vel haardt, især mig, der som den ældste skulde foregaa mine Søkende med et godt Exempel, saa hængte vi alle ved ham med inderlig Kjærlighed lige til hans Dødsdag. Glemmes maa det ikke, at Reglerne for Opdragelse i hine Tider vare ganske andre end nuomstunder. Opdragelse kaldtes da ofte, hvad den vel ogsaa i Grunden var: Optugtelse. Haanden og Kjeppen var løs, Indsigelser tillodes sjælden. Jeg skal anføre et Par Exempler. Omtrent vel i mit 4de Aar, da mine Forældre endnu boede paa Nebøllegaard havde de taget mig med paa et Besøg i Gundslev Præstegaard hos forlængst afdøde Provst Blicher¹⁾; jeg blev ved Indtrædelsen i Præstegaarden opfordret til at gjøre min Kompliment med et smukt Buk, som min Fader havde lært mig nok saa net. Men jeg var formodentlig af Forbløffelse ikke til at bringe til at lystre. Jeg blev derfor uden videre Omstændigheder taget i Nakken og sat ud i den lukkede Vogn, hvori vi vare ankomne, og maatte jeg der blive siddende og græde mig i

¹⁾ Didrik Nicolai Blicher født 1746, blev 1781 Præst i Gundslev paa Falster.

Søvn, indtil vi sent paa Aftenen kjørte hjem, uden at det enten blev min Moder eller Andre tilladt at se til mig. En anden Gang vederfores der mig noget meget værre, saa vidt jeg kan beregne i mit 5te eller 6te Aar. Jeg skulde læse og lære Lektier, men det vilde ikke rigtig gaa, selv med Prygl. Min Fader gav mig derfor en Pose paa Nakken, en daarlig Hat eller Hue paa Hovedet og en Kjep i Haanden og fulgte mig ud af Gaarden til Gaden — vi boede dengang i Nørre Alslev Annexpræstegaard — med den Besked, at han ikke vilde vide videre af mig at sige, og at jeg nu som doven Dreng kunde gaa ud for at tigge mit Brød. Graad hjalp ikke, og jeg maatte lyde. Imidlertid havde jeg ikke vandret mange Skridt udenfor Gaarden, før end jeg blev kjendt (af hvem har jeg glemt) og ført tilbage, hvor jeg da paa andres Forbøn erholdt Pardon for den Gang. Om det var ved den Lejlighed eller en anden, at jeg blev sparket langs hen ad Gaardens Stenbro, erindrer jeg ikke, men Sparkene husker jeg endnu grant. Jeg har aldrig kunnet tvivle om min Faders oprigtige Kjærlighed og faderlige Sindelag mod mig, dertil har jeg altfor mange uudslettelige Erindringer derom. Han vilde aabenbart gjøre noget fuldendt af mig, mere vistnok end der kunde gøres, og derfor blev han vred og hidsig, naar mit Forhold ikke svarede til hans Ønske, og overdrev derved den Straf, jeg ikke betvivler at have fortjent. Jeg har jo ei heller deraf haft nogen Skade, uden for saa vidt maaske, at noget af min Selvstændighed kan være gaaet tabt, og at jeg udentvivel ved en Ørefigen har tabt Hørelsen paa mit venstre Øre. Den Betragtning, at jo friere en Plante faar Lov til at voxe, desto bedre trives den sædvanlig, laa dengang ikke i Tidsaanden. Den har i det mindste da ikke paatrængt sig min Fader, skjøndt han var en klartseende Mand, fri for alle Fordomme.

Fader holdt selv Skole for mig og mine 3 Søskende, idet han lærte os at læse, skrive, regne og tegne, samt læste lidt Tysk og lidt Latin med os Drengene. Men ved Siden heraf lod han mig lære at sy Sko og Støvler (af hvilke sidste jeg dog kun har forfærdiget et Par) hos en Skomager, foruden at jeg

lærte at snedkerere hos en Snedker, som Fader stadig holdt paa Gaarden; af ham selv lærte jeg at dreie, ligesom han ogsaa underviste mig i at stikke Signeter, baade i Messing og Jærn. Dette sidste havde i hans Ungdom været hans Bierhverv. Han holdt det nemlig for hensigtsmæssigt, at Børn lærte et eller andet Haandværk for i Nødsfald at kunne derved finde Udkomme, og jeg er ikke utilbøielig til at tro, at de Omveltninger, som den franske Revolution dengang foranledigede, tildels hos ham fremkaldte denne Mening. Fremdeles lod han mig og min Broder lære at spille Violin og Clarinet og forskaffede os gode Instrumenter, og jeg har ofte spillet op til Dans baade hjemme og hos vor Præst, den herlige Professor Glahn¹⁾, naar Husenes Ungdom kom sammen. Musikken drev jeg efter Tid og Leilighed, indtil mine Instrumenter brændte for mig under Kjøbenhavns Bombardement. Jeg opgav Musikken ganske, fordi jeg erkjendte, at mit Talent for den kun var svagt, og det samme blev Tilfældet med øvrige nævnte Sidehaandteringer, efterhaanden som jeg kom til at erkjende, at jeg kunde anvende Tiden nyttigere eller behageligere, uden at jeg derfor vil nægte, at det ved flere Leiligheder har gavnet mig, at jeg havde forsøgt mig noget i Haandværkerbedrift.

Da jeg var 13 Aar gammel (Aar 1800) døde min Moder. Vi vare 4 uopdragne Børn. Husholdningen var stor, da Holgershaab havde Tilliggende af Jorder under Drift af Areal 120 Tnd. Land, hvortil endnu kom, at Fader som Sagfører maatte hyppig være fraværende. Jeg og min Broder blev strax sat i Pension hos en Skolelærer Larsen i Thorkildstrup. Bemeldte Larsen var theologisk Candidat med Non, ganske vist en herlig Mand, men meget lærte vi ikke hos ham. Den danske Mesterskjald Bernhard Ingemanns Fader²⁾ var dengang Præst i Thorkildstrup. Bernhard og jeg vare allerede fra en tidligere Tid gode Venner, men i Thorkildstrups Præstegaardshave saavel som paa Kirke-

¹⁾ Henrik Kristoffer Glahn, født 1738, 1763—69 Missionair i Grønland, derefter Præst i Nørre Vedby og Nørre Alslev paa Falster. Gift med en Datter af Biskop Povl Egede. Død 1804.

²⁾ Søren Ingemann, født 1735, død 1799.

gaarden og paa en Grusbanke i Nærheden blev vor Leg fornyet, tildels i Kompagni med Tønne Glahn¹⁾ og Hans Jacob Blicher²⁾, hvis Fader var Provst i Gundslev. Efter et Aars Forløb blev min Broder og jeg kaldt hjem igjen, og da havde vi faaet en ny Moder. Dette var i Aaret 1801, og da oprandt for mig vistnok en af de vigtigste Begivenheder i mit Liv, derved at Fader valgte til Huslærer for mig og mine Helsøskende, den da unge Steen Steensen Blicher³⁾, som kun var 4 Aar ældre end jeg, (det er en Feiltagelse af ham, naar han selv i sin Levnedsbeskrivelse kun har angivet Aldersforskjellen til 2 Aar), men da allerede havde taget saa vel første som anden Examen med bedste Karakter. Det var i Aarets Efteraar, at han første Gang traadte ind under vort Tag, og jeg husker grant, hvor forundret jeg blev ved at se den ungdommelige, sygelig udseende Lærer, jeg nu skulde have. Jeg var ikke langt fra at være lige saa stor, som han, og hans jyske Accent var mig, som Falstring, helt uforstaaelig. Men det skulde snart blive anderledens. Dog forinden jeg gaar videre, bør jeg ikke undlade at belyse min egen Fortid, saa godt jeg formaar, under den aabne Tilstaaelse, at jeg i Henseende til det, der skulde læres, var dels forsømt, dels forkvaklet. Min Fader havde som ovenfor nævnt selv læst med mig og ladet mig lære forskjellige Haandværk. Men hvorledes havde han undervist mig. Aldes stødvis! Efter hans Leilighed! Han havde selv som Sagfører mange Sager at skrive i, maatte gjøre mange Thingreiser, ofte flere Dage i Rad, og havde en ikke ubetydelig Avling, som han selv styrede ved at indfinde sig i Mark og Lade tidlig og sildig, hvorhos han uafbrudt byggede eller gjorde Bygningsforandringer, hvad der alt, hans store Flid uagtet, medførte betydelige Skoleforsømmelser. Fra mit 7de Aar tog han mig desuden med paa sine Reiser, som for mig var høist tiltalende, fordi han gjerne underholdt sig med

1) Tønne Bloch Glahn født 1783, Søn af forannævnte Professor Glahn, Oberstlieutenant, Udskrivningschef i Veile, Generalkrigskommissair, død i Kjøbenhavn 1874.

2) Hans Jacob Blicher, født 1789, Søn af forannævnte Provst Blicher i Gundslev, Overlærer ved Nykjøbing Skole.

3) Se Forordet.

mig paa en belærende Maade, og fordi jeg fik meget at se og kunde spørge ham om alt, hvad der faldt mig ind. Ved samme Leilighed lærte han mig ogsaa Comportement paa fremmede Steder, hvorledes jeg navnlig altid skulde være høflig og beskeden m. m. Men alt dette var vistnok en for stærk Sammenblanding fra det 7de til det 12te Aar, og blev derfor til Hobe ufuldkomment, skjøndt dog neppe derfor aldeles spildt, medens det dog ikke kan nægtes, at det var langt fra at fremme det Maal, han havde stillet sig, det nemlig at jeg skulde blive en god Student i rette Tid. Mine Fremskridt i Latinen hos Landsbyskolelæreren vare høist tarvelige. Saa vidt jeg mindes, havde jeg endnu ikke begyndt paa at tyde nogen latinsk Autor, da jeg 14 Aar gammel stod for den herlige begavede Blicher. Men han tog mig, som jeg var, og fik mig saa nogenlunde paa Gled ved det daglige bestemte Skolehold, som af ham blev indrettet for mig og mine Søkende. Den Maade, hvorpaa jeg blev undervist af ham, var mig ganske fremmed, og det gik temmelig langsomt for mig, hvor megen Umage han end gjorde sig. Lysten vilde ikke rigtig vaagne hos mig, vistnok fordi jeg ved den første Undervisning i feil Spor — ikke havde lært at lære. Det, hvorved han blev mig mest gavnlige, har efter min Overbevisning været de Samtaler, han førte med mig paa Vandringer i det Frie. Han trængte høiligen til Bevægelse i Forening med god sund Føde; denne sidste fandtes paa Holgershaab, og den første tog han i den smukke Omegn daglig, saa snart Skoletiden var forbi. Enhver ved, at han var en grum Jæger, og Jagten pleiede han jevnlig, dels paa Landet, dels paa Søen, især om Vinteren, naar Søen mellem Smaalandene var isbelagt, og Vildænderne søgte Vaagerne. Jeg, i hvem Jagtlysten ogsaa slak, fulgte ham da, naar Lektuelæsningen paa nogen Maade tillod det, som hans Skygge, og da Veien til Fangestedet som oftest var lang, underviste han mig ambulando. Hans Tale var en fortsat Undervisning, snart i en, snart i en anden Retning, han skjærpede min Dømmekraft, han uddannede hos mig baade Følelse og Tænkning og gav mig Smag for Poesi. Stundom talte han Latin med mig, naturligvis docerende, stundom Tysk

og tilsidst Engelsk. Jeg fik ham overmaade kjær og hans Ven-
 skab for mig vedligeholdt sig til hans Død. Jeg nævnte, at vi
 senest talte Engelsk sammen under vort falsterske Samvær.
 Ja! den snilde Blicher havde paa egen Haand indstuderet sig
 Sproget og ved den Leilighed fordybet sig i de paa Engelsk
 oversatte Ossianske Digte, for hvilke han, medens han oversatte
 dem paa dansk, ogsaa bibragte mig Smag, og lærte mig noget
 Engelsk, saa meget, at vi kunde tale lidt sammen i Sproget,
 men med en for det meste urigtig Udtale, da han først lang
 Tid derefter tilegnede sig den rette. Desværre for mig beholdt
 jeg kun et Par Aar Steen Blicher som Lærer, i det han forlod
 os og tog til Kjøbenhavn i den Hensigt at forberede sig til at
 tage theologisk Attestats.

Hans Eftermand som Huslærer paa Holgershaab blev en
 daværende studiosus theologiæ Fich¹⁾. Han var en meget dygtig
 Latiner, men for mig ingen Steen Blicher, og paa Grund af mit
 eget inderlige Ønske, blev jeg i Sluningen af 1804 sat i Vording-
 borg Latinskole og kom i den saakaldte Mesterlexie, i hvilken
 Undervisningen udelukkende blev besørget af Rektoren, Professor
 O. L. Stoud. Som bekjendt var han en fortræffelig Mand og
 en fortrinlig Latiner; men som eneste Lærer i Mesterlexien
 maatte han for det meste indskrænke sig til at forelæse Pensa
 og examinere strængt. Disciplene maatte derfor, saa godt de
 kunde, studere sig igjennem det forelæste, og her var det, at jeg
 stærkt følte Savnet af solide Forkundskaber, hvad jeg ligefrem
 tilskriver Mangel paa tidligere alvorlig Flid, og paa ingen Maade
 hverken Blicher eller Fich. For den, der saa at sige ikke er en
 født Læsehest, er det vist aldrig godt at komme for sent i en
 offentlig Skole; men aller mindst naar han er en Landsbydreng,
 thi Tiden, hvori Rudimenta skulde læres tilgavns, er sædvanligvis
 uoprettelig gaaet tabt.

Mit første Logis som Discipel i Vordingborgs Skole var hos
 en afskediget Kapitain Sølvér, som havde en Frue og en Datter
 af Navn Marinette, ei mere saa ganske ung. I et Baghus havde

¹⁾ Hans Jacob Fich, død 1852 som Consistorialassessor og Sognepræst i
 Bogense.

jeg et lille Kammer fælles med en anden Discipel ved Navn Nicolai Koch¹⁾, en Søn af Distriktslægen i Stubbekjøbing. Kammeret havde kun et Vindue, en Seng, et Bord, to Stole og en lille Bilæggerovn, Indgangen var gennem et Vadskerhus, hvis Gulv var brolagt med Kampesten, og det hele havde megen Lighed med et landligt Røgterkammer. Kosten, vi fik, var forbiuret snever; men Fruen var fornem, som hun sagde adelsfødt, dog født i et Stræde i Holbæk, som kaldtes Helledes Bakke, men i daglig Tale Helvedes Bakke, hvilket sidste Navn hun stedse rettede, naar det blev benyttet, i det hun iøvrigt haandhævede Adelsskabet ved at sætte sig i Besiddelse af alle de Appelsinskaller hun kunde faa fat paa, for at kaste dem udenfor sine Vinduer, saavel som ved at købe $\frac{1}{2}$ Pægel Rødvin, hvormed hun overgydede sine smudsige Bordduge, inden de bragtes til Vask. Fornemt Liv skulde derved antydes, og det kildrede hendes Øre at høre Vaskerkonen beklage sig over Besværligheden ved at faa Vinpletterne af Dugene. Saa glemte hun ei heller at rose sig af sit adelige Signet, i hvilken Anledning Frøken Marinette engang gav hende det Raad, at tage nogle Aftryk af det og prøve paa, om Slagteren vilde tage dem som Afdrag paa Kjød-Regningen. Jeg har glemt saavel Fruens Frøkennavn, som hvilket Skjoldmærke, der fandtes i hendes Signet.

Koch og jeg bleve imidlertid enige om, at det nævnte Kammer var for lille til to, og da han havde det i Besiddelse før end jeg blev Participant, maatte jeg flytte. Men hvorhen? Til en fattig Kone, som kaldtes Postkaren, fordi hun tidligere i en Del Aar havde baaret Breve og Aviser, som ankom med Posten, til nogle Familier paa Landet og iøvrigt været deres Kjøbstadsbud. Noget særligt Kammer fandtes ikke i hendes Hus, som kun havde Port og en Stue foruden et lille Kjøkken; jeg maatte derfor sove i en Alkoveseng ved Stuen, hvor ogsaa hendes Seng stod. Hun var forresten ganske ene i Huset, hvorfor jeg ogsaa maatte benytte hendes Stue til Læseværelse. Men renlig og ordentlig var hun i høi Maade, saa at jeg f. Ex. ikke maatte

¹⁾ Nicolai Peter Eggert Koch, f. 1789 i Stubbekjøbing, cand. theol. 1811, døde 1814 paa Pederstrup som Huslærer hos Grev Reventlow.

vaske mig i Stuen, men derimod i Porten, hvor hun hver Morgen hensatte Vand til mig i en Træbakke og lagde Haandklæde ved Siden. Til Afræde havde hun et lille Rum i en Krog i Gaarden, hvor en Stang fandtes lagt over to hulede Pæle, hvor man da kunde tage Sæde som en Fugl paa en Gren, og hver Gang dette Sæde var benyttet, feiede hun rent og strøede Sand paa Pladsen. Hun havde i en Del Aar levet af at have Skoledisciple i Huset, undertiden to paa engang, da Alkovesengen kunde rumme to. Noget som kaldtes en Spølkum The og Smørrebrød fik jeg Morgen og Aften; Middagsmaden fik jeg derimod rigelig hos en i Nærheden boende afskediget Ritmester Müllertz¹⁾, imod at læse en Timestid daglig med hans dumme uden for Ægteskabet med Husholdersken avlede Søn. Paa min Formand i denne Forretning, ved Navn Hoffmann²⁾, der ligeledes havde levet hos Postkaren, og som opgav Informationen, da han blev dimitteret til Universitetet, var Ritmesteren bleven meget vred, efter at jeg paa Opfordring havde oversat den sidste Forskrift, som fandtes i Drengens Skrivbog, og som gik over Ritmesterens Forstand. Den bestod af de faa Ord: „*mors ultima rerum linea est*“, hvad Ritmesteren holdt sig forvisset om maatte være en udspekuleret Stikpille til ham. Forresten plagede han mig med al Slags langtrukken Vrøvl, og for saa vidt var Middagsmaden dyr nok. Endnu sidder han for mine Øine i sin Lænestol paa en Forhøjning ved Vinduet, med sit Ritmesteransigt, tyk Mave, en Mer-skumspibe og uhyre blanke Støvler. Jeg turde imidlertid ikke bryde med ham, dels for at spare min Fader Udgifter, dels fordi han af og til om Søndagen laante mig sin vel tilredne Hest til Smaature i Omegnen — vel muligt for at faa Hesten rørt, hvad jeg ganske vist gjorde til Gavns.

Af Skolebegivenheder eller Spilopper, skal jeg blot nævne, at den senere Digter Søtoft³⁾ for Nægtelse af som Lexiens Fuks

1) Ritmester Johan Heinrich Müllertz, afskediget med Majors Karakter i 1806, død 1830 73 Aar gl.

2) Pet. Oct. Hoffmann, Student fra Vordingborg Aaret før Foss, Kaptajn, siden ansat ved Toldvæsenet i Rønne.

3) Nicolai Bierfreund Søtoft, f. 1790, død 1844 som Præst i Øster Egesborg.

at holde Vagt eller Udkig fra et bestemt Vindue i den gamle nu nedbrudte Skolebygning og gjøre Anmeldelse om, naar Rektoren traadte ud af sin Dør for at begive sig til Skolen, i den Hensigt nemlig at alt kunde være i sin Orden og enhver paa sin Plads, enstemmigen blev dømt til at staa Skoleret, bestaaende i at lægges paa Bordet og blive tildelt følelige Dask paa et vist Sted af En og Hver i Lexien, hvad der ogsaa in forma blev udført paa bedste Maade. Søtofts Broder, som var Bager i Byen, klagede til Rektoren, og vi fik en Slags Irettesættelse, som dog, efter at Omstændighederne meget beskedent vare forklarede af Bræstrup¹⁾ som Dux, endte dermed, at Rektor vendte sig til Søtoft med den Ytring: „den, som har en stiv Mund, maa have en stiv Ryg.“ Forøvrigt vare vi Mesterlexianere de første Balkavalerer, de første Skøiteløbere og de første Svømmere i Byen. Men en Forretning, som paalaa os Skoledisciple, bør her ikke forglemmes. Vi maatte i Kirken forrette Degnetjeneste: skiftevis læse i Kor-døren og samtlige forrette Korsangen; fremdeles synge for Lig, naar det blev forlangt. Det første Aar, jeg var i Skolen, paalaa det ogsaa Skolens Disciple en Gang om Aaret at gaa Byen rundt med Bøssen, for at indsamle Penge til Skolen, men dette blev afskaffet.

Det Hold, hvormed jeg 1806 blev dimitteret, var det næstsidste før Skolens Overgang til Middelskole og bestod af nuværende Geheimekonferentsraad Christian Jacob Cosmus Bræstrup¹⁾ som Dux, Nicolay Peter Eggert Koch²⁾, der døde som theologisk Candidat, og Johannes Dorph³⁾, der senest var Sognepræst i Vigersted her i Sjælland — og jeg. Alle bleve vi Laudabilister til vore forskjellige akademiske Prøver, men ingen har udmærket sig som Bræstrup.

Dimitteret fra Skolen skulde jeg naturligvis til Kjøbenhavn med adskillig Bagage. Dette skete med en Pæreskude, paa

¹⁾ Christian Jacob Cosmus Bræstrup, født 1789, Politidirekteur i Kjøbenhavn, en kort Tid Justitsminister, død 1870 i Kjøbenhavn som Overpræsident.

²⁾ Se ovenfor S. 155.

³⁾ Johannes Dorph, født 1788, død 1873 i Kjøbenhavn som pastor emeritus.

hvilken jeg gik ombord nær ved Masnedøen, hvor Skuden havde ankret. Vi havde Modvind og maatte ankre op ved Nyord en Dags Tid eller mere, men saa gik Skipperen iland og stjal en Træsko, og saa fik vi strax god Vind med en halv Storm, saa det knagede og bragede i den gamle Skude, der vred sig som en Orm i Køgebugt. I Kjøbenhavn var mit første Logis mig af min Fader anvist hos min forrige Lærer, ovenbemeldte Hr. Fich, der da beboede et fælt mørkt Værelse i et stygt Hus i det gamle Larsleistræde, hvor der stank som en Rendesten. Fich var nemlig draget til Kjøbenhavn for at læse til Attestats og ankommet der noget tidligere end jeg. Bemeldte Hus gik senere under i Bombardementet. Længe forblev jeg ikke hos bemeldte min Kontubernal, da jeg efter at have truffet min kjære Steen Blicher tog Værelse sammen med hans Broder, Jens Blicher¹⁾, i den saakaldte lille Regents i lille Kannikestræde.

Efter at jeg havde taget Philosophicum, søgte jeg at erhverve noget ved at give Timeundervisning. Jeg betragter det som et Held, at jeg kom til at lære den ældre Konferentsraad Kirsteins²⁾ yngste Søn Edward at læse Dansk, skjøndt jeg til den Ende daglig maatte vandre ud til Konferentsraadens Landsted Nøisomhed, nogle Hundrede Skridt uden for Østerbro; thi dette fik stor Indflydelse paa min tilkommende Livsvei og aabnede mig en lignende Undervisning i Biskop Münters Hus. Jeg havde den Lykke at vinde Yndest hos disse Familier. Men nu kom det engelske Angreb paa Kjøbenhavn i August 1807 og Forelæsningerne ved Universitetet standsede. Jeg havde da hørt de philologiske Forelæsninger, saa vidt de naaede, og tog Musketten paa Skulderen som Menig ved Studenterkorpset og var meget ivrig i at lære Exersitsen, hvad der faldt mig, som en ikke uøvet Jæger, meget let. Hofmarskalk Hauch var Korpskommandeur, Slotspladsen ved Ruinerne af Kristiansborg Slot var Exerцерplads, Landkadetterne indøvede os, og min Kompagnichef var Kapitain

¹⁾ Student Jens Blicher, død som Degn i Ørting 1836.

²⁾ Ernst Philip Kirstein, Konferentsraad, Deputeret i General-Toldkammer og Commerce-Collegium, død 1813. Hans Søn Edward døde i Bordeaux som Bestyrer af en Vinhandel der

Schnitter¹⁾ ved Landkadet-Akademiet. Beleiringen af Kjøbenhavn og Bombardementet kom. Under denne gjorde Korpset Vagttjeneste, hvad der blev foranlediget derved, at flere af os havde begjært at blive ført imod Fjenden udenfor Portene ligesom Livjægerne. I Tilfælde af Bombardement var Corpset bestemt til paa Voldene at afslaa en i Forbindelse hermed sat Storm. Vi skulde møde paa forudbestemte Steder paa Voldene saa snart Allarmtrommen gik; dog herom vilde det være overflødigt at give nogen udførlig Beretning, om jeg ogsaa formaaede, da alt er bekjendt eller i al Fald kan erfares af trykte Skrifter; jeg skal derfor indskrænke mig til at berøre, hvad der nærmest er vederfaret mig selv. Mine faa Skillinger vare medgaaede inden den egentlige Beleiring indtraadte, og jeg begyndte at mangle Føde, efter som Kommunikationen med Falster, hvorfra jeg skulde have Remisser, var standset. Da hendte det sig, at jeg var bleven posteret som Skildvagt paa Slotsholms Vagt, og at den senere Præst i Kjøbenhavn Povl Glahn²⁾ kom til mig, og spurgte hvorledes det gik mig; jeg svarede ham: efter Omstændighederne „godt“, men berørte tillige saa løseligen med et Smil min Forfatning, thi den forekom mig selv halv komisk, hvorpaa han greb i sin Lomme og gav mig nogle Smaapenge med den Yttring, at han ikke havde flere Penge hos sig. Derved var Dagens Nød for mig afhjulpen, og den næste meldte jeg mig til den Bispising, som var foranstaltet af Konsistoriet. Jeg har været med at gjøre Vagttjeneste ved alle Kjøbenhavns daværende Vagtstationer, Hovedvagten undtagen, og husker endnu godt, hvorledes jeg frøs voldsomt i min tynde sorte Kjole med rød Krave som udstillet Skildvagt paa Amalienborg i to Timer i en Septembersnat, sandsynlig mellem 1ste og 2den i Maaneden. Korpset var efter høiere Ordre bleven forberedt paa det ventede, at Bombardementet vilde begynde den 2den September henimod Aften, og at vi derfor maatte holde os færdige til at møde paa

¹⁾ Carl Leopold Friderik Otto v Schnitter, Kapitain ved Landkadetkorpset i 1807 siden Major, død 1815.

²⁾ Povl Egede Glahn, født 1778, residerende Kapellan ved Garnisonskirken i Kjøbenhavn, død 1846.

Volden paa de Steder, hvor vi iforveien vare blevne noget indøvede i Voldexersits. Korpsets 5te Kompagni, ved hvilket jeg stod, var anvist Plads mellem Nørre- og Vesterport, nærmest den første, vestlig for en Bastion; thi det var Voldene mellem Bastionerne, vi havde at forsvare. Fra Bastionerne brugtes Voldkanonerne. For ikke at være for langt fjærnet fra Mødestedet havde jeg hin Eftermiddag behørig armeret begivet mig til Regentsen, og havde kun opholdt mig ganske kort Tid i sammes Port, da et Par store Bomber faldt i Regentsgaarden, og en Mand, jeg tror Portneren, blev ramt af en af dem. I det samme gik Allarmtrommen. I Porten havde jeg truffet en norsk Student ved Navn Holck, og vi løb instinktmæssig Side om Side ad Volden til. Komne omtrent midt paa Kultorvet brasede en Bombe af største Kaliber lige ned for os i en Afstand af nogle faa Skridt. Iforveien instruerede om at man i saa Tilfælde burde kaste sig til Jorden, vendte jeg mig hastig om for at iværksætte dette; men Bomben sprang med et stort Knald inden jeg fik kastet mig ned, og jeg mærkede kun nogle Puf i Ryggen. Jeg saa mig om efter min Sidemand, som liggende paa Stenbroen gjorde en krampagtig Bevægelse med sine Ben, men hvis Hoved var aldeles flakt, enten ved et Stykke af den sprungne Bombe eller en Brosten; thi Bomben slog i samme Øieblik, som den sprang, et stort Hul i Stenbroen af flere Alens Diameter, hvorved Stene og Jord adsplittedes og jeg fik Puffenc i Ryggen. Da det var mig aldeles klart at Holck var redningsløst dræbt, bad jeg en Mand, som stod i en Gadedør, at tage sig af Liget, idet jeg skyndte mig til min Post paa Volden og afgav Melding om det passerede. Under Knald paa Knald og den fløitende Lyd, som Bomber ved deres Fart gennem Luften give, blev voit Kompagni opstillet, og hver Mand forsynet med skarpe Patroner. Ved samme Leilighed eller maaske lidt senere var det, at en Bombe dræbte et Par Studenter, hvoraf den ene var en Søn¹⁾ af Geheimekonferensraad Cold. Om Morgenen, da det dagedes, saa jeg en afreven Arm og et Ben med en Støvle paa hængende

---

¹⁾ Adolph Peter Cold, født i 1782 — død paa Volden $\frac{2}{9}$, 1807.

i 2 forskjellige af de paa Volden værende Træer. Vor Læge havde forresten puttet et Stykke af en Arm i sin Taske, hvor han blandt andet ogsaa gjemte en surt 'slyttet Asie, hvoraf jeg blev vederkvæget med et lille Stykke. Det gjorde rigtig godt i den kolde Morgen. Hele Natten havde vi været spændte paa den bebudede Storm, men den udeblev. Fjenden var klogere end som saa; han fandt det uforlødent at bringe Offer, stort eller lille. Det brændte allerede lystigt i Byen. Studenternes Voldtjeneste var, om jeg mindes ret, dermed forbi, skjøndt vi havde nogle Telte opslaaede, i et af hvilke jeg erindrer at have sovet nogle Timer den følgende Nat, indtil der kom Regn, som fra neden af gjorde mit Leie vaadt og ubrugeligt. Anden Bombardementsdag var jeg blandt dem, som vare beordrede til at være tilstede paa Rundetaarn, for hvis en næsvis Bombe eller Brandpil ramte Kirken og tændte, da at bidrage, hvad vi kunde, til at frelse Universitetsbibliotheket, der som bekjendt var placeret over Kirkens Hvælvinger. Opgangen i Taarnet var fyldt med Husvilde og Saarede, blandt hvilke jeg mindes Professor Hornemanns¹⁾ tvende smukke Døttre, hvoraf den ene sagdes at have mistet en Fod. De saa meget lidende ud, men min Beskedenhed forbød mig at rette nogen Tale til disse Professor Døttre, for hvem jeg ikke var bleven præsenteret. Professor-døttre vare paa den Tid for en Student en Slags Prinsesser.

Forøvrigt iagttog jeg fra en af Glugerne paa Rundetaarn, at Lille-Kannikestræde brændte, hvad der naturligvis gjorde mig hed i Hovedet, eftersom jeg der havde min Bolig i den saakaldte lille Regents. Bøger, Klæder, Linned, en Violin og en Clarinet brændte for mig, og jeg var bleven blottet for alt, med Undtagelse af det jeg gik og stod i — en forslidt sort Kjole med rød Krave, graa Permissioner, Hat med Kokarde, Støvler, p. p. p. Stillingen forekom mig om just ikke interessant, saa dog picant. Det var Natten derefter, at jeg fik lidt Søvn i Teltet paa Volden og vaagnede ganske vaad paa den ene Side.

Hvad jeg foretog mig den 3die Bombardementsdag, har jeg aldeles glemt, videre, end at jeg var ved Frue Kirke om Aftenen,

¹⁾ Claus Frees Hornemann, 1776 Professor i Theologi, død 1830.

da en Bombe for ned i den og snurrede rundt i dens Forsal, og at jeg henad Natten saa den store Tømmerplads med sit hele store Indhold af Tømmer og Brædder brænde. Dette betragtede jeg fra Marmorbroen og saa her det største Baal, jeg har kunnet gjøre mig Forestilling om. Men da jeg ikke kunde medvirke til nogen Frelse og var træt og mødig af at dingle om med Gevær m. v., samt trængte stærkt til Søvn, fik jeg den Ide at bore mig ind i en Mængde Hø som var hensat i den af Slotsbuegangene, som grændser til Ridehuset, og fandt her en behagelig og sikker Seng. Nogen Søvn fik jeg, og den gjorde mig godt. Dog mange Timer har den ikke varet, thi jeg vaagnede ved nogle fæle Vræl: „Frue Kirke brænder“. Jeg for ud af Høet og saa desværre det storartede, men høist beklagelige Syn. Ved Middagstid (den 5te) ophørte Bombardementet den Dag. Branden vedblev imidlertid, da Brandfolkene ikke kunde holde længere ud, og Brandredskaberne dertil for det meste vare ødelagte. Nødvendigheden af en Kapitulation var bleven de fleste indlysende, og der taltes om, at General Peymann endnu samme Dags Eftermiddag havde begjært Vaabenstilstand for at underhandle. Natten til den 6te tilbragte jeg i en af Kjælderne under Kongens Bryggerhus, hvor der var henbragt en hel Del Bohave, Sengklæder m. m., og jeg fandt et ypperligt Natteleie paa en der-værende Madras. Jeg saa intet Menneske, da jeg gik derind, saa lidt som da jeg om Morgenen stod op og gik min Vei. Ved at passere Gaderne traf jeg Kammerater, og fik af dem at vide, at hele Studenterkorpset skulde træde sammen for at gjøre Vagt-tjeneste paa Kongens Nytorv udenfor Hovedkvarteret, fordi man frygtede Uroligheder af Holmens Stok fra Nyboder, og mente, at Matroserne bedst lode sig behandle af Studenterne, der fra gammel Tid vare deres Venner, hvad der ikke var Tilfældet med Soldatesken. Nu! Korpset blev opstillet paa det menneskefyldte Torv og Vagter bleve udstillede. Resten af Korpset blev anvist Opholdssted i samtlige Værelser i Stueetagen af det saakaldte Ranchs Hotel (nu Hotel d'Angleterre), som om Aftenen blev belagt med en Mængde Halm til Natteleie for dem af os, der ikke vare udstillede som Skildvagter. Alt for at vi kunne have disponible

den følgende Dag (den 7de), da man ventede at kunne publicere Kapitulationen, hvorom der var bleven underhandlet den 6te.

Morgenen den 7de oprandt. Som ved en Løbeild havde Efterretningen om Kapitulationens Afslutning udbredt sig i Staden. Menneskemasser fyldte hele Torvet og blandt dem viste sig ogsaa Grupper af Nyboders Befolkning i Tjenestedragt. Men de forholdt sig aldeles rolige med triste Ansigter, som alle andre. Alle stirrede op imod Hotellets Vinduer paa første Sal, hvor det sagdes, at Stadens militaire og civile første Øvrigheder vare samlede. Man skal have delibereret om, hvorledes og ved hvem Kapitulationen skulle proklameres, da ingen havde synderlig Lyst til den Gjærning. Imidlertid skal den lille, men djærve Politimester, Konferentsraad Haagen tilsidst have sagt: lad mig faa den. Det maa vel omtrent have forholdt sig saaledes, thi ud traadte han af Hotellet, iført sin røde Embedskjole, gule Permissioner, trekantet Hat paa Hovedet og et Papir i Haanden, og omgiven af vistnok 20 Stk. rødt befrakkede Politibetjente skred han ind i den tætte Folkestimmel. Med høi Røst paabød han Stilhed og tilføiede: ja Folk, det gjør mig ondt, men vær rolige, det kan ikke blive anderledes, hør nu, men vær rolige, og derefter oplæste han med fast Stemme Kapitulationen. Det samme gjentog han efterhaanden, som han skred frem i Folkeklyngen. Menneskemassen skiltes ad i Rolighed, men bedrøvet. Det er en Selvfølge, at jeg kun har hørt og set, hvad der foregik paa Torvet, og jeg har forresten intet bragt i Erfaring om, at Kapitulationens Proklamation andre Steder i Staden bragte anden Virkning end den almindelige Bedrøvelse.

Studenterkorpssets Krigstjeneste var forbi. Min Ven og forrige Skolekammerat Nikolai Koch var saa god at laane mig en ren Skjorte, som jeg i høieste Maade trængte til, og som Husvild opnaaede jeg ad interim Logis i et ledigt Regentskammer, men aldeles uden Emolument. Jeg husker ikke rettere end, at det var ved den Leilighed, at jeg pantsatte et temmelig simpelt Guldur, som min Fader havde givet mig, paa Assistenthuset for omtrent en Snes Daler, men vist er det, at Pantsættelse var Urets Skjæbne, saa vel som at det aldrig blev indløst. Hvad

jeg derimod ikke har forglemt er, at jeg næppe var kommen i Ro i mit nye Logis, førend jeg blev syg og fik en stærk Gulsot paa Halsen, for hvilken en skikkelig gammel Læge kurerede mig uden Betaling. Den 14de Oktober underkastede jeg mig den philologiske Examen, der paa Grund af Krigen var bleven indskrænket til de Pensa, hvorover der var bleven holdt Forelæsninger. Derefter var for mig ikke andet at gjøre end at søge Hjemmet for igjen at faa Klæder paa Kroppen. Frederik Tauber¹⁾, som senere var Præst i Eiby og Dalby ved Kjøge, forærede mig en brugt gammel Spencer, da jeg aldeles manglede et Overstykke, uden hvilket jeg paa den Aarstid ikke ret vel kunde udsætte mig for Reisen.

Paa Falster laa da en Del af Armeen, blandt andet det slesvigske Regiment, af hvis Officerer flere havde Kvarter paa Holgershaab, sædvanlig et Par ad Gangen. Fremdeles en Afdeling Artilleri, samt de saakaldte Hummelske Jægere, hvilke sidste laa i Omegnen af Holgershaab. Artillerikommandeuren, Major Grevenkop Castenschiold²⁾, senere Kammerherre og Eier af Store og Lille Frederikslund, Hørbygaard og Hagedstegaard, havde stadig Kvarter paa Holgershaab, i lige Maade Lieutenant Lewetzau³⁾. Kapitain Hommel⁴⁾, Kommandeur for Jægerkorpset, havde Kvarter i Gaabense, en lille Fjerdingvei fra Holgershaab, i hvis Nærhed og en Lieutenant Unzer⁵⁾ havde Kvarter. Han og Lewetzau stode ved slesvigske Regiment. Min Faders økonomiske Stilling var langt fra at være god, hvad der for en stor Del havde sin Grund i, at de danske Kourant-Sedler sank i deres Værdi. Der var ingen anden Udvei for mig, end at jeg maatte forblive i Hjemmet, indtil jeg kunde blive paaklædt og faa lidt

¹⁾ Frederik Bagger Tauber, født 1786, død 1866.

²⁾ Caspar Holten Grevenkop Castenschiold, født 1780, død 1854

³⁾ Diderich Wilhelm Lewetzau, f. 1786, fra 1804 Sekondl. og 1809 Premierlieutenant ved det slesvigske Infanteriregiment, 1816 afskediget, Toldkasserer i Aarhus og Kammerherre, død 1849.

⁴⁾ Maximilian Christian Friderich v. Hommel, R., Capitain ved jyske Skarpskytterkorps, kommanderede i 1808 ad interim det lollandske Jægerkorps, død 1845 i Grenaa, 82 Aar gl.

⁵⁾ Justus v. Unzer, i 1808 Lieutenant ved det slesvigske Infanteriregiment, blev Major à la suite 1840, afskedigedes 1841 og døde i Tyskland.

Hjælp til igjen at komme tilbage til Universitetet, og hermed hengik mere end et Aar. Jeg tog imidlertid trøstig Stillingen, som den var. Jeg holdt Omgang med de 2 Lieutenanter, især med Lewetzau, som var meget kundskabsrig. Han var perfekt foruden i Dansk, i Tysk og Fransk, og havde stor Sands for Poesi. Han kjendte sin Tids berømteste Digterværker og skrev med Lethed nydelige Vers i de nævnte 3 Sprog, og var dertil et inderlig godt Menneske. Unzer var Jæger lige som jeg. Med den ene sværmede jeg i den 3die Himmel, med den anden jog jeg paa Jorden. Med Major Castenschiold, som var en dannet Mand og som tidligere havde studeret, afhandlede jeg forskjellige Materier og spillede Skak. Forresten havde Falster ingen Mangel paa smukke Damer, som man af og til traf sammen med. Men alt dette forhindrede mig dog ikke i at tænke paa Fremtiden, og hvorledes jeg skulde komme i en selvstændig Stilling. Af de Studerendes Vei var jeg ikke synderlig tiltalt, men derimod af en Officersplads i Hommels ridende Jægerkorps, som blev stillet mig i Udsigt. Jeg talte alvorlig med min Fader derom og beseirede omsider hans Modgrunde, saa at han til Slutningen fremkom uanmodet af mig med en Koncept til en Ansøgning i Korpsset, men da jeg saa, hvilke Smerter det foraarsagede ham, opgav jeg frivillig Planen. Dette billigede Major Castenschiold, da jeg senere fortalte ham hele Historien. Og saa aftalte Major Castenschiold med min Fader, at der af det, han betalte for sit Ophold paa Holgershaab, hvor han ogsaa for en kort Tid havde sin Kone hos sig, skulde tilbageholdes 120 rd. D. C., som han efterhaanden vilde udbetale mig i Kjøbenhavn, naar jeg læste til Embedsexamen. Der skulde da maanedlig udbetales mig 20 rdl., hvilket efter Pengenes Værdi paa den Tid vel var noget, men ikke meget. Som Følge deraf begav jeg mig til Staden i Januar 1809; thi jeg kunde nu existere der som studerende, indtil jeg kunde faa Kommunitetet og en Regentsplads med Emolumenter. Jeg reiste derfor tillidsfuldt til Staden, leiede mig et Værelse, fik Bøger sammenskrabet, tildels ved Laan, og overtog en daglig Timeundervisning i et Institut, hvad der var nødvendigt, da 20 rdl. maanedlig i Sedler med løs Kurs var for lidt til Logis,

Føde, Klæder og Fodtøi, Belysning og Varme, samt Sengelcie. Til at betale Manuduktør saa jeg ingen Udvei.

Imidlertid opstod der hos mig ved disse Omstændighedernes Magt en Tanke, som jeg strax iværksatte og ikke kom til at fortryde. Jeg skaffede mig ved at tale med nogle nybagte juridiske Kandidater Underretning om det juridiske Examens Studiums hele Omfang, hvilke Lærebøger der brugtes, og hvilke Skrifter der med Nytte kunde bruges ved Siden af Forordninger og Plakater m. v., som da havdes, hvorledes det paa samme Maade forholdt sig med Naturretten, der nu kaldtes Lovphilosophi, med Romerretten og Statistik. Saa snart jeg havde faaet dette at vide, fik jeg Bøgerne anskaffet, og begyndte forfra med Personretten i den Hensigt at ende med Processen, alt med det Forsæt paa egen Haand at gjennemlæse og gjennemtænke det hele, samt efterlæse ethvert Citat af Lovsteder og Forordninger m. v. og intet at slippe, før end jeg holdt mig forvisset om at have forstaaet det, i alt Fald efter at have talt med en kyndigere derom. Jeg hængte i som en Bi og holdt ud. Jeg lagde kun Vind paa at forstaa, og brød mig ikke synderlig om at memorere. Det mente jeg, maatte komme ved Repetition. Naturligvis repeterede jeg, og begyndte da først at gaa lidt paa Collegier, men gjorde ved Repetitionen den behagelige Erfaring, at jeg kunde huske meget mere af det læste, end jeg havde troet, samt nu med Lethed forstaa alt. At forstaa og lære Naturretten fandt jeg ikke vanskeligt, men Romerretten faldt mig ikke lidt svær, og jeg manglede Øvelse i at tale og skrive juridisk Latin. Jeg besluttede mig derfor til at benytte en Manuduktør og valgte efter andres Raad daværende Candidat de Fine Skibsted¹⁾, hvorved jeg sandelig ikke var bleven misledet. Han var en klog og besindig Mand som faa, med grundige Kundskaber, og som altid vidste at finde Kærnen uden at bygge paa Skallen, en Hader af alle Smaaligheder, dertil retsindig og human. Jeg lærte mere af ham i de 2 Maaneder, jeg benyttede hans

---

¹⁾ Arnold de Fine Skibsted, født 1785, cand. jur. i 1805, 1831 Direktør for Sukkerraffinaderiet i Toldbodgade, 1838 Stænderdeputeret, 1843 Etatsraad, død 1851

Hjælp, end jeg vilde kunne have lært af akademiske Forelæsninger i et Aar, omendskjøndt der dengang blev mere holdt paa sunde juridiske Begreber og Lovgivningens Grundsætninger end paa en smaalig Oprensning af Lovsteder og minutieuse Spørgsmaals Besvarelse. (Jeg har senere haft den Glæde at se Skibsted oftere ved mit Bord i Roskilde, medens han der var Medlem af salig Stænderne; han yndede imidlertid ikke Institutionen, han var og blev en konservativ Mand). Efter i det hele at have studeret omtrent 1 Aar, ansaa han det ikke for umuligt for mig at kunne opnaa Laudabilis ved at underkaste mig Examen, men jeg fandt at burde opsætte mit Forsøg $\frac{1}{4}$ Aar og vilde altsaa først melde mig til Prøven i 1810. Jeg havde i et Par Maaneder maattet leve paa smal Kost for at vinde Tid til at læse og undgaa at informere i Institutet, saa meget mere som den ovenberørte maanedlige Understøttelse var forbrugt og Manuduktøren maatte betales. Jeg spiste derfor kun tarvelig Middagsmad ved et saakaldet sluttet Bord 3 Gange om Ugen, de andre Dage vexlede jeg med at brække Rugbrød i en Pot Øl eller Mælk, som jeg varmede i min Kakkelovn og fortærede ved Middagstide. Tingene var ikke saa farlige; men det var mig dog overmaade kjært at opnaa en Plads paa Regentens med Emolumenter og Kommunitet, og at komme til at dele Værelse med en elskelig theologisk Studiosus af Navn Thørcke¹⁾, der nu forlængst er død som Præst.

Medens jeg endnu var Regentsianer, blev jeg i Foraaret 1810 anmodet om at tage Ophold hos den tidligere nævnte Konferentsraad Kirstein, der da havde sin egentlige Bolig i Stueetagen i det Schimmelmanske Palais i Bredgaden fra den Tid af, da han var Sekretair hos Statsminister Grev Schimmelman. Jeg skulde have Opsigt med samt spise sammen med de tre Sønner, der da alle gik i Skole. Dette Forslag gik jeg ind paa, imod at der blev mig anvist et Værelse, hvor jeg kunde henflytte mine juridiske Bøger og sætte mig hen at studere, medens Børnene vare i Skole. Mig blev dertil indrømmet Konferentsraadens Bi-

¹⁾ Peter Christian Thørcke, Præst i Næsby og Tyvelse, død 1818 som Præst i Toksværd, Præstø Amt.

blioteks- og Arbeidsstue, hvor jeg havde alt saa roligt og bekvemt, som ønskes kunde. Her i dette Værelse repeterede jeg al min Jus paa Kraft, og herfra var det at jeg, efter at have laant Penge til Gebyrene, i al Stilhed begav mig til Studiegaarden og underkastede mig den theoretiske juridiske Embedsexamen d. 6te April med Udfaldet Laudabilis, hvad der blev beundret af Familien Kirstein ved deres et Par Uger senere Hjemkomst. Drengene afleverede jeg ubeskadigede i alle Maader.

(sluttes).

Tre Breve fra danske Digtere.

Meddelte af Nicolaj Bøgh.

Nedenstaaende Breve har jeg stillet sammen, fordi de alle indeholde danske Digteres Donme om andre danske Digtere. Manuskriptet til Grundtvigs findes i Det store kongelige Bibliotek, til de andre i min Autografsamling.

Fra N. F. S. Grundtvig.

Høistærede Ven!¹⁾

28. Jan. 1843.

Med Tak for Sidst og Tak for Laan følger det *Heibergske* Intelligensblad²⁾ om „Dansk og Tydsk“, som jeg har læst med Fornøielse, vel ikke, fordi jeg fandt meget egentlig Nyt deri, da det hører til min Børnelærdom, at Modersmaalet er ethvert Folks Liv-Udtryk i alle Maader, men fordi det virkelig er noget Nyt i Danmark, at Andre end jeg, seer og siger det, og er her en saameget glædeligere Nyhed, som det sees og siges af *den* berømte Digter han er, der har mindst Hjerte og mest spillende Vittighed; thi nu eller aldrig maa den for Folkelivet mageløs vigtige Sandhed gøre sig gjældende i vor Læseverden og Dannelse.

Uden derfor at gaee ind paa den spillende Modsætning mellem det *Politiske* og *Nationale*, der, som alt Spillende, kun gjælder paa *Overfladen*, eller kriticere *Folke-Siælen* fra [?] Folke-Aanden,

---

¹⁾ Hvem denne er, vides ikke.

²⁾ For 1. Jan. 1843, Nr. 20.